

POJEDINAČNE PRIMJEDBE NA NACRT ZAKONA O ZAŠTITI PRIRODNOG I KULTURNO-ISTORIJSKOG PODRUČJA KOTORA

oktobar 2011

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1 / Predmet

Ovim zakonom se uređuju zaštita, upravljanje i posebne mjere očuvanja prirodnog i kulturno historijskog područja Kotora (u daljem tekstu: Područje Kotora), koje je kao prirodno i kulturno dobro upisano na Listu svjetske kulturne baštine UNESCO.

KOMENTAR 1.

Donošenjem posebnog zakona za kulturno dobro koje je upisano na Listu svjetske kulturne baštine, zakonopisac uvodi praksu da zaštitu, upravljanje i posebne mjere očuvanja svakog budućeg UNESCO lokaliteta u Crnoj Gori obavezno reguliše posebnim pravnim propisom. Takvim pristupom u bliskoj budućnosti Crna Gora će trebati da pristupi izradi posebnih zakona o zaštiti Istoriskog jezgra Cetinja; Stećaka - srednjovjekovnih nadgrobničkih spomenika; Arheološkog lokaliteta Duklja i Starog grada Bara, lokaliteta koji se sada kod UNESCO nalaze na Listi čekanja (Tentative lists) za upis na Listu svjetske kulturne baštine. U Crnoj Gori danas pored Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturnih dobara, Centra za konzervaciju i arheologiju, Opštinskog sekretarijata za zaštitu prirodne i kulturne baštine, postoje Nacionalni savjet za kulturu i Nacionalna komisija za saradnju sa UNESCO, pa je formiranje još jednog a kasnije još par novih savjetodavnih tijela nepotrebno.

Smatramo da Zakon o zaštiti kulturnih dobara (Sl. List CG, 49/10), dovoljno jasno uređuje i zaštitu i upravljanje Područja Kotora a da kvalitetan Menadžment plan predstavlja posebnu mjeru očuvanja ovog područja. Ukoliko postoji potreba za nekim dodatnim mjerama one bi se po našem mišljenju trebale riješavati donošenjem nekog opštinskog propisa.

Član 2 / Određivanje područja

Područje Kotora obuhvata: Start grad Kotor, Dobrotu, Donji Orahovac, dio Gornjeg Orahovca, Dražin Vrt, Perast, Risan, Vitoglav, Strp, Lipce, Donji Morinj, Gornji Morinj, Kostanjicu, Donji Stoliv, Gomji Stoliv, Prčanj, Muo, Škaljare, Špiljare i morski basen Kotorsko-Risanskog zaliva.

Granica Područja Kotora ide graničnim parcelama katastarske opštine Škaljari II, počev od tromeđe katastarskih opština Škaljari II sa KO.Mirac i KO. Dub i pruža se u pravcu sjevera i sjeverozapada, zapadnim i jugozapadnim granicama graničnih parcela KO. Škaljari, KO. Muo, KO. Prčanj II, KO. Stoliv II, odnosno administrativnom granicom opština Tivat i Kotor i spušta se do svjetionika na Verigama. Granica se sa druge strane Veriga, pruža u pravcu zapada administrativnom granicom opština Kotor i Herceg Novi, odnosno graničnim parcelama katastarskih opština Kostanjica i Morinj, do tromeđe KO. Morinj, KO. Žlijebi i KO. Ubli. Od tromeđe, granica se dalje pruža u pravcu istoka i sjevero-istoka graničnim parcelama katastarskih opština KO. Morinj, KO. Strp i KO. Risan II, koje obuhvata u cjelini, a zatim u pravcu jugoistoka se spušta granicom katastarske opštine KO. Risan II, prema KO. Perast do tromeđe (KO. Risan II, KO. Perast i KO. Orahovac II). Od tromeđe, granica se nastavlja sjevernom granicom parcele br. 1097 do granice parcele 924 KO. Orahovac I, zatim sjevernom granicom kat.parc. 924, 925, 926, 927 i prostire se sjeverno, starim kolskim putem i graničnom parcelom 1078 do granice sa KO. Orahovac II. Granica se dalje pruža u pravcu juga granicom KO. Orahovac II do parcele 1554, nastavlja sjevernom stranom ove parcele, a zatim presjeca parcelu 1684/1 do trigonometrijske tačke 141, na granici KO. Orahovac i KO. Zalazi. Od trigonometra granica nastavlja južno,

graničnim parcelama katastarskih opština KO. Dobrota II i KO. Škaljari do tromeđe (KO. Škaljari, KO. Škaljari II i KO. Njeguši). Od tromeđe se granica pruža u pravcu jugozapada, graničnim parcelama KO. Škaljari II, koju obuhvata u cjelini, do tromeđe KO. Škaljari II, KO. Mirac i KO. Dub, odakle je i počeo opis područja Kotora.

Područje Kotora obuhvata teritoriju katastarskih opština Kotor I (11ha), Kotor II (16ha), Dobrota I (270ha), Dorota II (546ha), Škaljari I (120ha), Škaljari II (342ha), Špiljari (282ha), Muo I (128ha), Muo II (51ha), Prčanj I (122ha), Prčanj II (272ha), Stoliv I (97ha), Stoliv II (233ha), Morinj (1271ha), Kostnjica (282ha), Risan I (132ha), Risan II (775ha), Perast (447ha), Strp (277ha), Orahovac (43ha) i teritorije dijela katastarske opštine Orahovac II (404ha).

Ukupna površina Područja Kotora iznosi 8620 hektara, od čega je 6120 hektara kopna i 2500 hektara morske površine.

KOMENTAR 2

Ovaj član Nacrta Zakona nepotrebno je prenešen iz ranijih propisa, Odluke o proglašenju Kotora i njegovog područja za prirodno i kulturno-istorijsko dobro od posebnog značaja (Sl. List SRCG opštinski propisi, 17/79) i Zakona o obnovi spomeničkog područja Kotora (Sl. List RCG, 47/91). Naime Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (čl. 26) propisano je da riješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro pored ostalog sadrži i opis granica nepokretnog kulturnog dobra i granica njegove zaštićene okoline. Riješenjem se takođe propisuju mjere zaštite, namjena i način čuvanja, održavanja i korišćenja kulturnog dobra. Istim Zakonom se propisuje (čl. 28) da se riješenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro objavljuje u Službenom listu Crne Gore.

Smatramo da i za Područje Kotora treba ispoštovati odredbe Zakona o zaštiti kulturnih dobara kako bi se ovo kulturno dobro konačno i u skladu sa Zakonom upisalo u Registar kulturnih dobara Crne Gore. U ovom postupku svakako treba razmotriti i po našem mišljenju usvojiti predlog Komiteta za svjetsku baštinu, donešen na 32 zasjedanju u Kanadi 2008. godine, da Crna Gora renominuje Područje Kotora kao kulturni pejzaž, jer su sada za to stvoreni i zakonski preduslovi.

Skrećemo pažnju da u ukupnoj površini Područja Kotora nijesu ušle površine ostrva ostrva Gospa od Škrpjela i Sv. Đorđe i morska površina što može biti veoma problematično sa aspekta zaštite podvodnih arheoloških lokaliteta.

Član 3 / Zaštićena okolina

Zaštitu kao i Područje Kotora ima i njegova zaštićena okolina.

Granice zaštićene okoline Područja Kotora utvrđuje nadležni organ uprave, u skladu sa zakonom kojim se uređuju kulturna dobra.

Granice zaštićene okoline iz stava 2. ovog člana mogu obuhvatiti i djelove teritorija Tivat i Herceg Novi (u daljem tekstu: susjedne opštine).

KOMENTAR 3

Ovim članom se ponovo reguliše ono što je već propisano Zakonom o zaštiti kulturnih dobara.

KOMENTAR 4

Nije ispravno „*Granice zaštićene okoline iz stava 2. ovog člana mogu obuhvatiti*“ ispravno je: „*zaštićena okoline iz stava 2. ovog člana može obuhvatiti*“.

KOMENTAR 5

Nejasno je da li ovim članom zakonodavac ograničava stručne službe da granica zaštićene okoline ne mogu obuhvatiti teritorije opština Budva, Nikšić i Cetinje koje su takođe susjedne opštine Kotoru ili daje preporuku stručnim službama da zaštićena okolina obuhvati i područje opština Tivat i Herceg-Novi.

Član 4 / Javni interes

Zaštita Područja Kotora je od javnog interesa.

KOMENTAR 6

Javni interes je već regulisan Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (čl. 3, st. 2) gdje se kaže: Zaštita kulturnih dobara je od javnog interesa. U istom Zakonu (čl. 33) stoji i sledeći stav: Kulturno dobro od međunarodnog značaja je dobro koje je upisano na Listu svjetske baštine.

Ostvarivanje javnog interesa takođe je definisano Zakonom u kulturi (Sl. List RCG, 49/08) gdje stoji da se način i mjere ostvarivanja javnog interesa utvrđuju Nacionalnim i programima

razvoja kulture u opštinama (čl. 6).

Na osnovu navedenog jasno je da se Zaštita kulturnih dobara na Području Kotora ostvaruje primjenom Zakona o zaštiti kulturnih dobara, donošenjem Rešenja o statusu kulturno dobro za sve nepokretna, pokretna i nematerijalna kulturna dobra, implementacijom Menadžment plana, poštovanjem međunarodnih konvencija i dokumenta usvojenim od strane Komiteta za svjetsku baštinu, prihvatanjem Nacionalnog programa razvoja kulture 2011-2015 i razradom Opštinskog programa razvoja kulture.

Član 5 / Ciljevi zaštite

Područje Kotora se posebno štiti, radi:

- 1) očuvanja izuzetne univerzalne vrijednosti, kao dijela svjetske prirodne i kulturne baštine;
- 2) trajnog očuvanja autentičnih prirodnih, istorijskih, urbanističko-arhitektonskih, ambijentalnih, umjetničkih, estetskih i pejzažnih vrijednosti;
- 3) obezbjeđivanja uslova za održivi razvoj i korišćenje;
- 4) prezentacije i stručne i naučne valorizacije.

KOMENTAR 7

Ovo pitanje je već sveobuhvatno riješeno Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (čl. 3).

Član 6 / Primjena drugih propisa

Zaštita Područja Kotora vrši se u skladu sa zakonima kojima se uređuje zaštita kulturnih dobara, zaštita prirode i životne sredine, uređenja prostora i izgradnje objekata, ako ovim zakonom ili međunarodnim propisima nije drukčije određeno.

KOMENTAR 8

Na kraju ovog poglavlja upravo se konstatuje da se zaštita Područja Kotora vrši u skladu sa zakonima kojima se uređuje zaštita kulturnih dobara, zaštita prirode i životne sredine, uređenja prostora i izgradnje objekata.

II ZAŠTITA I UPRAVLJANJE

Član 7 / Subjekti zaštite

Poslove zaštite i očuvanja Područja Kotora, u okviru svojih nadležnosti, vrše organi državne uprave, organi Opštine Kotor i javne službe čiji je osnivač država ili opština.

Zaštitu i očuvanje zaštićene okoline Područja Kotor, pored subjekata iz stava 1 ovog člana, obezbjeđuju nadležni organi susjednih opština.

KOMENTAR 9

U stavu dva se sugerše da poslove zaštite i očuvanja zaštićene okoline obezbjeđuju nadležni organi susjednih opština (Herceg-Novi, Tivat) iako se pouzdano ne zna da li će u sastav zaštićene okoline, ući i teritorije koje se nalaze u sastavu opština Budva, Cetinje i Nikšić).

Član 8 / Upravljanje Područjem Kotora

Područjem Kotora se upravlja u skladu sa Menadžment planom Kotora (u daljem tekstu: Menadžment plan).

Menadžment plan donosi, Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), u skladu sa Zakonom.

Radi koordinacije poslova zaštite, očuvanja i upravljanja Područjem Kotora i njegovom zaštićenom okolinom Vlada obrazuje Savjet za upravljanje Područjem Kotora (u daljem tekstu: Savjet).

KOMENTAR 10

Obaveza donošenja Menadžment plan za kulturno dobro koje je upisano na Listu svjetske baštine već je propisana Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (čl. 91).

KOMENTAR 11

Ukoliko se prihvati rješenje o formiranju Savjeta za upravljanje prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, nameće se obaveza da se za svaki budući Unesco lokalitet u Crnoj Gori formira slično tijelo. O pravnim i drugim nedoumicama u vezi formiranja Savjeta osvrnućemo se u narednim članovima a ovdje posebno želimo da skrenemo pažnju na sljedeće činjenice:

- a) Shodno Zakonu o kulturi a za potrebe praćenje stanja u pojedinim oblastima i djelatnostima kulture i za predlaganje mjera unapređenja i razvoja kulture, Vlada Crne Gore je na predlog Ministarstva kulture 2010. godine obrazovala Nacionalni savjet za kulturu. U Odluci o obrazovanju Nacionalnog savjeta za kulturu (Sl. list CG 26/10), stoji da Nacionalni savjet

pored ostalog prati i analizira stanje kulture u Crnoj Gori, daje sugestije za kreiranje i utvrđivanje kulturne politike i daje mišljenja, primjedbe i sugestije na strateška dokumenta i programe razvoja kulture. U Odluci se dalje navodi da Nacionalni savjet radi na sjednicama; da za razmatranje pojedinih pitanja Nacionalni savjet može organizovati ekspertske timove, da članovi ekspertske grupe ne moraju biti iz reda Nacionalnog savjeta i da Nacionalni savjet za razmatranje određenih pitanja ili radnih materijala može tražiti informacije i objašnjenja od nadležnih organa i državnih institucija. U Odluci o obrazovanju Nacionalnog savjeta za kulturu, takođe se navodi da: nacionalni savjet svoja mišljenja, primjedbe i sugestije dostavlja Vladi, da Savjet na Vladi zastupa predsjednik Savjeta ili član, da administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Ministarstvo kulture koje obezbjeđuje i finansijska sredstva za rad Nacionalnog savjeta, a da Predsjednik Savjeta, članovi i članovi ekspertske grupe imaju pravo na nadoknadu za rad i nadoknadu za troškove u vezi sa radom u Nacionalnoj komisiji. Iz ovoga jasno proističe da bi se Nacionalni savjet za kulturu mogao baviti koordinacijom poslova zaštite, očuvanja i upravljanja Područjem Kotora.

- b) Statutom UNESCO, predviđeno je da svaka zemlja članica treba da imenuje Nacionalnu komisiju kao osnovno i reprezentativno tijelo za saradnju sa UNESCO. Nacionalna komisija za saradnju sa UNESCO ima savjetodavnu ulogu prema Vladi i njenim organima na državnom nivou a u odnosu na UNESCO ona ima obavezu dostavljanja periodičnih izvještaja o pravu, regulativi, statistici, ispunjavanju planiranih aktivnosti i sprovođenja odluka Komiteta UNESCO. Odlukom o obrazovanju Nacionalne komisije za saradnju sa UNESCO (Sl. list CG 40/08, 81/08 i 29/11) predviđeno je da Komisija koordinira i unapređuje aktivnosti i saradnju ministarstava i državnih organa i institucija nadležnih za donošenje i sprovođenje mjera i aktivnosti Crne Gore u okviru saradnje sa UNESCO, kao i da informiše Vladu o ciljevima i aktivnostima UNESCO i kontinuirano prati i analizira sprovođenje predloženih mjera. Nacionalna komisija može, u cilju efikasnijeg obavljanja svojih aktivnosti, angažovati stručne i naučne ustanove i istaknute naučne i stručne radnike i koristiti međunarodnu stručnu pomoć. Administrativno-tehničke i prevodilačke poslove za potrebe Komisije obavlja Ministarstvo kulture, a diplomatsku komunikaciju i podršku pruža Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija. Sredstva za rad Komisije obezbjeđuju se iz posebnog programa za finansiranje Nacionalne komisije za saradnju sa UNESCO u okviru budžeta Ministarstva kulture. Iz ovoga jasno proističe da bi se Nacionalna komisija za saradnju sa UNESCO mogla baviti koordinacijom poslova zaštite, očuvanja i upravljanja Područjem Kotora.
- c) Prijestolnica Cetinje je prije par mjeseci donijela Odluku o osnivanju Agencije za upravljanje kulturnim dobrom "Istorijsko jezgro Cetinje" (Sl. list CG opštinski propisi 26/11). U ovoj Odluci navodi se da Agencija pored ostalog promovira značaj i vrijednosti Istorijskog jezgra (čl. 5), inicira i prati realizaciju projekata i aktivnosti koje su predviđene Menadžment planom; inicira reviziju i sprovođenje Menadžment plana; razmatra i daje mišljenja na inicijative, programe, projekte i planska dokumenta koja se odnose na Istorijsko jezgro Cetinje i njegovu zaštićenu okolinu radi usklađivanja sa Menadžment planom. Agencija takođe vrši monitoring stanja Istorijskog jezgra i podsticanje nadležnih institucija za preduzimanje odgovarajućih mjera; ustanovljava bazu podataka i dokumenata od značaja za zaštitu, očuvanje i razvoj Istorijskog jezgra i priprema Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana. Agencija dalje sprovodi i aktivnosti koje su od značaja za upis Istorijskog jezgra Cetinja za upis na Listu svjetske baštine UNESCO. Agencija ima svojstva pravnog lica sa imenovanim direktorom, unutrašnjom organizacijom i budžetom. Smatramo da bi ovaj model osnivanja Agencije bio optimalno rešenje i za Područje Kotora

Član 9 / Sastav i imenovanje Savjeta

Savjet ima predsjednika i osam članova.

Članovi Savjeta imenuju se i razriješavaju na predlog:

- 1) organa državne uprave nadležnog za poslove kulture - jedan član;
- 2) organa državne uprave nadležnog za poslove uređenja prostora i zaštite životne sredine - jedan član;
- 3) organa uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara - jedan član;
- 4) UNESCO - jedan član;

- 5) Opštine Kotor - jedan član;
  - 6) Opštine Herceg Novi - jedan član;
  - 7) Opštine Tivat - jedan član;
  - 8) nevladinih organizacija koje se bave zaštitom i očuvanjem Kotora - jedan član;
- Predsjednik opštine je po položaju predsjednik Savjeta.
Mandat Savjeta traje četiri godine.

KOMENTAR 12

U ovom članu posebno je nejasno imenovanje jednog člana UNESCO, u Savjetu i ostaje otvoreno pitanje koje se mora pojasniti koje tijelo UNESCO predlaže ovog člana: Sekretarijat, Komitet, Generalna skupština, i koje je od ovih tijela dalo saglasnost da njihov član bude našim Zakonom imenovan u ovaj Savjet. Ponovo skrećemo pažnju na analogiju da se po jedan predstavnik UNESCO imenuje u Savjete koji će u narednom periodu biti formirani za Istorisko jezgra Cetinja; Stećke-srednjovjekovne nadgrobnne spomenike; Arheološki lokalitet Duklja i Stari grad Bar.

KOMENTAR 13

Nameće se i pitanje kako će Predsjednik opštine Kotor, funkcionisati i u ulozi Predsjednika Savjeta i kako će se odvijati pisana i usmena komunikacija između ova dva Predsjednika

Član 10 / Nadležnost Savjeta

Savjet:

- 1) promoviše značaj univerzalnih prirodnih i kulturnih vrijednosti Područja Kotora, kao svjetske baštine;
- 2) koordinira izradu, reviziju i sprovođenje Menadžment plana;
- 3) inicira i prati realizaciju projekata i aktivnosti koje su predviđene Menadžment planom;
- 4) daje mišljenje na inicijative, programe, projekte i planska dokumenta koja se odnose na Područje Kotora i njegovu zaštićenu okolinu, radi njihovog usklađivanja sa Menadžment planom;
- 5) podstiče i usmjerava realizaciju aktivnosti i projekata koji doprinose unapređenju zaštite, očuvanja i razvoja Područja Kotora;
- 6) vrši monitoring stanja Područja Kotora i zahtjeva iz subjekata iz člana 7 ovog zakona preduzimanje odgovarajućih mjera iz njihove nadležnosti;
- 7) priprema Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanja Područja Kotora.

KOMENTAR 14

Nadležnosti Savjeta koji nema nikakva ovlaštenja, budžet i karakter pravnog lica najslabije pokazuju apsurdnost osnivanja jednog ovakvog tijela. Osnovno pitanje je kako će Savjet obavljati bilo koju od ovih nadležnosti. Kako na primjer promoviše značaj univerzalnih prirodnih i kulturnih vrijednosti Područja Kotora? Da li otvara sajt, organizuje okrugle stolove, snima dokumentarne emisije, štampa publikacije ili flajere? Od kojih sredstava?

Pitanje je kako Savjet koordinira izradu i reviziju Menadžment plana kada njega shodno Zakonu o zaštiti kulturnih dobara donosi Vlada, na predlog Ministarstva kulture. Da li u ovom slučaju Menadžment plan radi Ministarstvo kulture a poslovima izrade koordinira Savjet?

KOMENTAR 15

Posebno je nejasno kome Savjet daje mišljenje na inicijative, programe, projekte i planska dokumenta koja se odnose na Područje Kotora i njegovu zaštićenu okolinu. Odnosno potpuno je nejasno ko to od Savjeta traži mišljenje na inicijative, programe, projekte i planska dokumenta koja se odnose na Područje Kotora i njihovu zaštićenu okolinu. Znači nejasno je ko traži Mišljenje, kome se Mišljenje dostavlja, za koju svrhu je mišljenje potrebno, koga ono obavezuje i šta će Savjet ili neki drugi organ preduzeti ako se ne uvaži Mišljenje Savjeta.

KOMENTAR 16

Posebno je apsurdno da Savjet zahtjeva od državnih institucija, Opštine Kotor i nadležnih organa, preduzimanja odgovarajućih mjera iz njihove nadležnosti, kada su upravo njihovi predstavnici članovi ovog Savjeta. Tako bi prema sadašnjem stanju predsjednica Savjeta, pisala gradonačelnici Kotora da preduzme mjere iz svoje nadležnosti, na što bi gradonačelnica morala da odgovori predsjednici da li je ili nije preduzela mjere iz svoje nadležnosti. U jednom takvom scenariju, moguće je da Predsjednica Savjeta pozove Gradonačelnicu Kotora da na nekoj od sjednica Savjeta pojasni neke stavove itd.

Član 11 / Način rada

Savjet radi na sjednicama.

Sjednice Savjeta održavaju se po potrebi, a najmanje jednom mjesečno. Savjet uređuje način rada poslovníkom.

KOMENTAR 17

Održavanje sjednica Savjeta bar jednom mjesečno, nameću niz obaveza posebno članu Savjeta koji je predstavnik UNESCO.

Član 12 / Administrativno-tehnički poslovi

Administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta vrši organ lokalne uprave opštine Kotor nadležan za poslove zaštite prirodne i kulturne baštine.

KOMENTAR 18

Povećani obim poslova u organu lokalne uprave opštine Kotor nadležan za poslove zaštite prirodne i kulturne baštine, možda ne zahtjeva dodatan broj zaposlenih i posebnu edukaciju za ovu vrstu posla, ali se mora razmisliti i o naknadi za rad i za zaposlene u ovom organu lokalne uprave

Član 13 / Naknade za rad

Predsjednik i članovi Savjeta imaju pravo nadoknade za rad u Savjetu i naknadu troškova u vezi sa radom u Savjetu (putni troškovi, dnevnice, prenoćište), u skladu sa propisima Vlade kojima se uređuje naknada za rad članova radnih tijela, timova i drugih oblika rada i naknada troškova za službena putovanja i druga primanja državnih službenika.

Sredstva iz stava 1 ovog člana obezbjeđuju subjekti iz člana 9 ovog zakona, na čiji je predlog imenovan član Savjeta, osim za člana Savjeta koji je imenovan na predlog UNESCO.

Sredstva za naknadu za rad u Savjetu i troškove u vezi sa radom u Savjetu člana Savjeta koji je imenovan na predlog UNESCO obezbjeđuju se u Budžetu Crne Gore, u okviru sredstava namjenjenih Nacionalnoj komisiji za saradnju sa UNESCO.

KOMENTAR 19

Najjednostavnija računica govori da će angažovanje člana Savjeta koji će biti imenovan na predlog UNESCO pored nadoknade za rad u Savjetu, svakog mjeseca biti uvećane za avionske karte, hotelski smještaj, dnevnice.

Član 14 / Baza podataka

Organ lokalne uprave Opštine Kotor nadležan za poslove zaštite prirodne i kulturne baštine vodi bazu podataka i dokumenata od značaja za zaštitu, očuvanje i razvoj Područja Kotora.

Sadržaj i način vođenja baze podataka iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove kulture.

Organi državne uprave, organi lokalne uprave Opštine Kotor i susjednih opština, preduzetnici i druga pravna i fizička lica dužni su da organu lokalne samouprave iz stava 1 ovog člana dostavljaju podatke i dokumenta koji su potrebni za vođenje baze podataka.

Baza podataka iz stava 1 ovog člana koristi se za rad Savjeta, a dostupna je javnosti.

KOMENTAR 20

Zakonom o zaštiti kulturnih dobara (čl. 72), predviđa da se za praćenje stanja kulturnih dobara i aktivnosti na njihovoj zaštiti uspostavlja informacioni sistem kulturnih dobara, kojim se obezbjeđuje baza relevantnih podataka o kulturnim dobrima. Informacioni sistem uspostavlja Uprava za zaštitu kulturnih dobara koja ima svoju kancelariju u Kotoru. Informacionim sistemom kulturnih dobara, obezbjeđuje se informaciono povezivanje sa nadležnim organima državne uprave i lokalne uprave i odgovarajućim organima drugih država i međunarodnih organizacija, kao i javna dostupnost sveobuhvatnim i tačnim informacijama o kulturnim dobrima i njihovoj zaštiti. Smatramo da pored ovako planiranog Informacionog sistema i baze podataka o kulturnim dobrima, nema potreba da se na nivou lokalne uprave a za potrebe Savjeta uspostavlja nova baza podataka. Tim prije što će se nakon upisa Prirodnog i kulturno istorijskog područja Kotora u Registar kulturnih dobara, ovom kulturnom dobru a shodno članu 32 istog zakona otvoriti Dosije kulturnog dobra, koji pored ostalog sačinjava i rešenje o utvrđivanju statusa kulturno dobro; elaborat o valorizaciji i revalorizaciji kulturne vrijednosti; dokumentacija sa istorijskim podacima i stilsko-hronološkom analizom; tehnička i foto dokumentacija; dokumentacija o sprovedenim istraživanjima, preventivnim i konzervatorskim mjerama.

KOMENTAR 21

Stav 3 je uopšten, pa ga treba umekšati i pojasniti. Naime ovim stavom se od svih državnih organa, susjednih opština (Tivat, Herceg-Novi, a možda i Budva, Nikšić, Cetinje), preduzetnika,

pravnih i fizičkih lica zahtjeva dostavlja podatke i dokumenta koji su potrebni za vođenje baze podataka. Ovdje ostaje nejasno da li će se ti podaci dostavljati na zahtjev Organa lokalne uprave Opštine Kotor nadležan za poslove zaštite prirodne i kulturne baštine ili na zahtjev Savjeta za zaštitu Područja Kotora ili se možda ovim subjektima neće slati nikakav poziv da dostave podatke i dokumenta već će oni to u nekom roku morati sami da učine a nakon usvajanja podzakonskog akta kojim se propisuje sadržaj i način vođenja baze podataka.

Član 15 / Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanja Područja

Savjet je dužan da, najkasnije do 1 marta tekuće godine, dostavi Vladi Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanja Područja Kotora.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži, naročito:

- 1) ocjenu stanja Područja Kotora i njegove zaštićene okoline;
- 2) analizu dinamike i efekata sprovođenja Menadžment plana;
- 3) sprovedene aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih, kulturnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine na Području Kotora i njegovoj zaštićenoj okolini;
- 4) analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite, očuvanja i upravljanja Područjem Kotora i njegove zaštićene okoline;
- 5) sprovedene mjere zaštite, očuvanja i korišćenja Područja Kotora i načine njihovog sprovođenja;
- 6) sprovedene aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih i kulturnih resursa, razvoju i uređenju prostora Kotora i njegove zaštićene okoline;
- 7) sprovedene aktivnosti na promociji i valorizaciji Područja Kotora
- 8) sprovedene oblike saradnje i partnerstva javnog sektora sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima, držaocima i korisnicima nepokretnosti na Području Kotora i njegovoj zaštićenoj okolini;
- 9) sprovedene oblike saradnje i partnerstva subjekata zaštite sa drugim državama i međunarodnim organizacijama;
- 10) podatke o realizovanim finansijskim sredstvima i način njihovog obezbjeđivanja.

KOMENTAR 22

Primjetno je da ne postoji usaglašenost između nadležnosti Savjeta definisanih u članu 10 i obaveza Savjeta o sadržaju Godišnjeg izvještaja o sprovođenju Menadžment plana i stanja Područja Kotora, ali i Zakona o zaštiti kulturnih dobara (čl. 91 st. 3) u kojem se definiše sadržaj Menadžment plana. Tako je Nacrtom predviđeno da Savjet kroz Godišnji izvještaj o sprovođenju Menadžment plana i stanja Područja obradi i podatke o sprovedenim oblicima saradnje i partnerstva subjekata zaštite sa drugim državama i međunarodnim organizacijama. Posebno je nejasno koje podatke o realizovanim finansijskim sredstvima i način njihovog obezbjeđivanja Savjet treba da dostavi Vladi Crne Gore.

Član 16 / Integralna zaštita

Radi integralne zaštite Područja Kotora u skladu sa zakonom, donosi se:

- 1) Menadžment plan;
- 2) Prostorno urbanistički plan;
- 3) Urbanistički projekti za urbane cjeline Stari grad Kotor, Perast i Gabela u Risnu;
- 4) Studije zaštite kulturnih dobara;
- 5) Studije zaštite prirodnih dobara:

KOMENTAR 23

U Zakonu o zaštiti kulturnih dobara (poglavlje 4), posebno je obrađena Integralna zaštita. U ovom poglavlju tretirana je zaštita kulturnih dobara u planskim dokumentima, studijama zaštite kulturnih dobara, menadžment planovima, kao i zaštita kulturnih dobara od faktora uticaja na životnu sredinu.

KOMENTAR 24

Sa druge strane upravljanje i korišćenje zaštićenog prirodnog dobra, donošenje i rok važenja Plana upravljanja za zaštićeno područje i njegov sadržaj regulisani su Zakonom o zaštiti prirode (Sl. list CG, 51/08). U ovom Zakonu se navodi (čl. 66) da Plan upravljanja za prirodno dobro sadrži: mjere zaštite, očuvanja, unaprijeđivanja i korišćenja zaštićenog prirodnog dobra; razvojne smjernice, smjernice i prioritete za zaštitu i očuvanje zaštićenog prirodnog dobra uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva; način sprovođenja zaštite, korišćenja i upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom; dugoročne ciljeve zaštite i održivog razvoja; analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite; prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog prirodnog dobra;

prioritetne aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine; ocjenu stanja zaštićenog prirodnog dobra; smjernice za naučno-istraživački rad; planirane aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih resursa, razvoju i uređenju prostora; prostornu identifikaciju planskih namjena i režima korišćenja zemljišta; aktivnosti na promociji i valorizaciji zaštićenog prirodnog dobra; oblike saradnje i partnerstva sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima i korisnicima nepokretnosti; dinamiku i subjekte realizacije plana upravljanja i način ocjene sprovođenja; finansijska sredstva za realizaciju plana upravljanja kao i druge elemente od značaja za upravljanje zaštićenim prirodnim dobrom. Ovim članom obavezuju se pravna i fizička lica da aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru usklade sa planom upravljanja.

Član 17 / Korektivne i sanacione mjere zaštite

Pravno lice, preduzetnik i fizičko lice koje izvođenjem radova i drugih aktivnosti devastira kulturni i prirodni pejzaž Područja Kotora dužno je da sprovede korektivne i sanacione mjere koje, radi regeneracije pejzaža, u okviru svojih nadležnosti, utvrde subjekti zaštite iz člana 7 ovog zakona.

Savjet je dužan da vrši monitoring sprovođenja korektivnih i sanacionih mjera iz stava 1 ovog člana.

Izveštaj o sprovođenju korektivnih i sanacionih mjera je sastavni dio izvještaja iz člana 15 ovog zakona.

KOMENTAR 25

I ovdje je zbog jasnoće potrebno u značenju izraza precizirati pojam korektivna mjera zaštite. Zakon o zaštiti kulturnih dobara poznaje pojam Sanacija u značenju "obnova kulturnog dobra primjenom više konzervatorskih mjera". Zakon o zaštiti prirode (čl. 14) poznaje "kompenzatorne mjere" koje su jasno definisane i nemaju istu namjenu i svrhu kao ovdje pomenute korektivne mjere. Korektivne mjere poznaje Preporuka o zaštiti spomenika kulture ugroženih izvođenjem javnih i privatnih radova (UNESCO Pariz 1968), ali u našem zakonodavstvu korektivna mjera nije definisana pa je svakao treba pojasniti.

Sve ovo je bitno da bi se znalo koji to organ propisuje korektivne mjere a koji sanacione mjere i da li su ti organi dužni da Savjetu dostave rješenje kojim se pravnom licu, preduzetniku ili fizičkom licu nalaže preuzimanje ovih mjera. Rešenje o preuzimanju ovih mjera potrebno je dostaviti Savjetu kako bi on mogao da vrši monitoring sprovođenja korektivnih i sanacionih mjera i Vladi dostavi izvještaj o sprovođenju korektivnih i sanacionih mjera.

Član 18/ Mjere očuvanja

U okviru Područja Kotora i njegove zaštićene okoline ne mogu se sprovoditi aktivnosti i radnje kojima se prouzrokuje trajno narušavanje biološke, hidrološke, klimatske, pedološke i predjelne raznovrsnosti.

U kulturno-istorijskim cjelinama urbanih naselja Stari grad Kotor, Perast i Gabela u Risnu ne mogu se graditi novi objekti.

Planska dokumenta kojima se planira izgradnja infrastrukturnih i građevinskih objekata površine preko 3000m², kao i izvođenjem aktivnosti na Području Kotora i njegovoj zaštićenoj okolini kojima se izazivaju bitne promjene u prostoru mora da sadrže studiju vizuelnog uticaja na kulturne i prirodne vrijednosti.

U okviru Područja Kotora ne može se mijenjati postojeća linija i vršiti nasipanje morske obale, osim radi njene rehabilitacije i revitalizacije, u skladu sa zakonom.

KOMENTAR 26

Zakonom o zaštiti prirode (čl.8) regulisao je planiranje, uređenje i korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara. Shodno ovom propisu korišćenje prostora vrši samo na osnovu prostorno-planske i projektne dokumentacije, osnova i programa upravljanja i korišćenja prirodnih resursa i dobara, u skladu sa mjerama i uslovima zaštite prirode koji su određeni u svrhu očuvanja prirodnih vrijednosti. Zabranjeno je korišćenje prostora i prirodnih resursa i dobara na način kojim se prouzrokuje trajno narušavanje biološke, geološke, hidrološke, klimatske, pedološke i predione raznovrsnosti.

KOMENTAR 27

Mjeru iz stava 2 ovog Zakona doživljavamo kao aboliciju svih do sada izvršenih bespravnih radova, novih građevina i doziđivanja na ovim lokacijama a ne kako je u ovom članu predstavljeno

kao zabrana gradnje novih objekata. Ukoliko je zakonopisac želio da ozbiljno pristupi ovom problemu onda je u sledećem stavu trebao da tretira i bespravno podignute objekte na ovim lokacijama. Zakonopisac je kao mjeru očuvanja takođe mogao i da kao mjeru očuvanja preloži i obavezu završetka investicionih radova u razumnom roku.

KOMENTAR 28

Stav dva ovog člana potrebno je višestruko pojasniti i to:

- a) Da li se za kulturno-istorijsku cjelinu Stari grad Kotor misli na spomenik kulture Stari grad Kotor proglašen 1962. godine
- b) Da li se za kulturno-istorijsku cjelinu Perast misli na spomenik kulture Grad Perast proglašen 1962. godine i koje su njegove granice. Odnosno do kojih će se granica ova mjera primjenjivati.
- c) Da li se za kulturno-istorijsku cjelinu Gabela u Risnu misli na neki ranije registrovani spomenik kulture ili se ovaj cjelina planira posebno zaštititi. Ukoliko se kulturno-istorijska cjelina Gabela u Risnu stavlja pod poseban režim zaštite samo na osnovu ovog člana Nacrta postavlja se pitanje njene pravne valjanosti i takođe definisanja granica ovog prostora.
- d) Ukoliko se na ovaj način definišu lokacije na kojima se zabranjuje svaka nova gradnja onda su se u ovom članu morali naći i ostrva Gospa od Škrpjela i Sv. Đorđe a možda i još neke uže i specifične kulturno istorijske cjeline

KOMENTAR 29

Ovakvo rješenje mora se još bolje pojasniti kako se zbog nekih specifičnih okolnosti ne bi došlo u koliziju sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata i nemogućnosti da se neke veoma predvidljive situacije rješavaju u skladu sa propisima. Naime Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata poznaje pojam "novi objekat", ali ne i pojam "obnova objekta" a činjenica je da pojam rekonstrukcija u tom Zakonu ima bitno drugačije značenje nego u Zakonu o zaštiti kulturnih dobara. Znači ovim članom treba predvidjeti i okolnosti koje se tiču trajnog uništenja stambenog objekta, lokala, ili prostora usled požara, zemljotresa, udara groma, eksplozije ili nekog drugog nepredviđenog razloga i posebno uzeti u obzir činjenicu da taj stambeni objekat, lokal ili prostor nijesu registrovano kulturno dobro i nema elemenata za njegovu autentičnu obnovu pa vlasnik mora pristupiti izgradnji novog objekta.

KOMENTAR 30

Uvođenje pojma Studija vizuelnog uticaja na kulturne i prirodne vrijednosti nije dovoljno pojašnjeno pa se ne zna ko je u Crnoj Gori zakonom ovlašćen, licenciran ili osposobljen da radi ova studije. Naime Zakon o zaštiti kulturnih dobara (čl. 89), predviđa da Planski dokument mora biti usklađen sa studijom zaštite kulturnih dobara i menadžment planom, tako da se ovim članom uvodi nova zakonska obaveza sa nejsanoćama, ko je radi, ko daje mišljenje itd.

III FINANSIRANJE ZAŠTITE PODRUČJA KOTORA

Član 19 / Izvori sredstava

Sredstva za zaštitu i očuvanje Područja Kotora obezbjeđuju se iz:

- 1) budžeta Crne Gore;
- 2) budžeta Opštine Kotor;
- 3) međunarodnih i domaćih kredita i pomoći;
- 4) donacija;
- 5) programa i fondova Evropske unije, Ujedinjenih nacija i međunarodnih organizacija;
- 6) drugih izvora u skladu sa zakonom.

KOMENTAR 31

Smatramo da je ovaj član nepotreban.

Član 20 / Naknada za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara

Skupština opštine Kotor može propisati obavezu da pravna i fizička lica plaćaju naknadu za ekonomsko iskorišćavanje kulturnih dobara na Području Kotora (u daljem tekstu: naknada) za:

- 1) obavljanje privredne ili komercijalne djelatnosti u objektu i/ ili na otvorenom prostoru;
- 2) korišćenje snimaka Područja Kotora ili pojedinih njegovih djelova u reklamne i komercijalne svrhe (film, spot, plakat, bilbord, kalendar, prospekt itd.) i izradu komercijalne kopije Područja Kotora ili pojedinih njegovih djelova (suvenir, razglednica, fotografija, značka, naljepnica,

odjevni predmet, publikacije ili drugog predmeta namijenjenog prodaji.

Bliže kriterijume i način utvrđivanja i naplate naknade iz stava 1 ovog člana propisuje Skupština Opštine Kotor.

Naknada iz stava 1 ovog člana plaća se u korist budžeta Opštine Kotor.

Kontrolu obračuna i plaćanja naknade iz stava 1 ovog člana vrši poreski organ Opštine Kotor.

KOMENTAR 32

Smaramo da se ovo pitanje može riješiti lokalnim propisom.

Član 21 / Korišćenje sredstava od naknade

Sredstva od naknade iz člana 20 ovog zakona koriste se u skladu sa Programom zaštite i očuvanja Područja Kotora.

Program iz stava 1 ovog člana donosi Skupština Opštine Kotor na predlog nadležnog organa lokalne uprave, a mora biti usaglašen sa Programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara, koji donosi Vlada u skladu sa zakonom kojim se uređuju kulturna dobra.

KOMENTAR 33

Zakon o zaštiti kulturnih dobara (čl. 128) predviđa da Programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara, donosi Vlada na Predlog Ministarstva kulture. Smramo da nije dobro rešenje da se Opštini Kotor nameće obaveza izrade Programom zaštite i očuvanja Područja Kotora. Da li to znači da u Programu koji donosi Vlada neće biti obuhvaćeno Područje Kotora? Da li će ovakav program morati da donose i druge opštine?

Član 20 / Sredstva budžeta opštine Kotor

Sredstva iz budžeta Opštine Kotor za zaštitu i očuvanje Područja Kotora obezbjeđuju se i koriste u skladu sa Programom zaštite i očuvanja Područja Kotora, koji donosi Skupština Opštine Kotor na predlog nadležnog organa lokalne uprave.

KOMENTAR 34

Shodno članu 10 ovog Nacrta, mišljenje na ovaj Program zaštite i očuvanja Područja Kotora trebao bi da da Savjeta za upravljanje prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora.

IV NADZOR

Član 22 / Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona vrše, u okviru svoje nadležnosti, organi državne uprave iz oblasti zaštite kulturnih dobara, uređenja prostora i zaštite životne sredine.

V KAZNE NE ODREDBE

Član 23 / Prekršaji

Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 20000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako: ne dostavi organu lokalne uprave podatke i dokumenta koji su potrebni za vođenje baze podataka (član 14, stav 3)

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu, odgovorno lice u organu državne uprave i lokalne uprave novčanom kaznom od 200 eura do 2000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom iznosu od 150 do 6000 eura.

Član 24 / Prekršaji

Novčanom kaznom u iznosu od 500 do 20000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako: ne izvrši korektivne i sanacione mjere koje utvrde nadležni subjekti (član17 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 200 eura do 2000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom iznosu od 150 do 6000 eura.

KOMENTAR 35

Zbog nejasnoća značenja korektivnih i sanacionih mjera, novčane kazne u nekim

slučajevima mogu biti prilično blage. Naime sprovođenje sanacionih mjera na većim objektima i investicionim projektima često će biti mnogo skuplje nego propisane kazne.

VI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25 / Rok za utvrđivanje granica

Granice zaštićene okoline Područja Kotora utvrdiće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

KOMENTAR 36

Ovo pitanje je već definisano u prelaznim i završnim odredbama Zakona o zaštiti kulturnih dobara (čl. 143) gdje stoji da će se Granice zaštićene okoline nepokretnih kulturnih dobara, koje nijesu utvrđene do stupanja na snagu ovog zakona, utvrditi u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Taj rok ističe 21. avgusta 2013. godine, što znači da zakonopisac ovim Nacrtom za istu zakonsku obavezu Upravi za zaštitu kulturnih dobara daje različite rokove.

Član 26 / Obrazovanje Savjeta

Savjet će se obrazovati u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 27 / Rok za podzakonski akt

Podzakonski akt iz člana 14 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 28 / Prestanak ranijeg zakona

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o obnovi spomeničkog područja Kotora ("Sl. List RCG", broj 47/91).

KOMENTAR 37

Bilo je cjelishodnije da je Zakon o obnovi spomeničkog područja Kotora, prestao da važi danom stupanja na snagu Zakona o zaštiti kulturnih dobara.

Član 29 / Stupanje na snagu

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

